

LIETUVOS VANDENYSE PAPLITUSIŲ VĖŽIŲ RŪŠIŲ LIGŲ IR PARAZITŲ BEI GALIMO ALOCHTONINIŲ VĖŽIŲ, KAIP NAUJŲ LIGŲ IR PARAZITŲ VEKTORIAUS, TYRIMAI

VĖŽIŲ LIGŲ BEI PARAZITŲ PAPLITIMAS BUVO TIRTAS LIETUVOJE GYVENANČIŲ VĖŽIŲ RŪŠIŲ POPULIACIJOSE: PLAČIAŽNYPLIO VĖŽIO (*ASTACUS ASTACUS*) IR SIAURAŽNYPLIO VĖŽIO (*ASTACUS LEPTODACTYLUS*), RAINUOTOJO VĖŽIO (*ORCONECTES LIMOSUS*) IR ŽYMĖTOJO VĖŽIO (*PACIFASTACUS LENIUSCULUS*). TIEK AUTOCHTONINĖS TIEK ALOCHTONINĖS VĖŽIŲ RŪŠYS YRA UŽSIKRĖTUSIOS BAKTERIJOMIS, GRYBAIS, VIRUSAIS BEI EKTOPARAZITAI. PAČIOS PAVOJINGIAUSIOS LIGOS VĖŽIŲ MARO NEŠIOTOJOS YRA AMERIKIETIŠKOS VĖŽIŲ RŪŠYS. BUVO TIRTI VIZUALIAI IDENTIFIKUOJAMI LIGŲ ATVEJAI, ATLIEKANT PIRMINĘ SUGAUTŲ VĖŽIŲ BIOLOGINĘ ANALIZĘ. VIDUTINIŠKAI 1,9% SUGAUTŲ PLAČIAŽNYPLIŲ VĖŽIŲ BUVO APSIKRĖTĘ PORCELIANINE LIGA, 3,4% KIAUTO RŪDIJIMO LIGA, 91% VISŲ TIRTŲ VĖŽIŲ APSIKRĖTĘ KIRMĖLĖMIS *BRANCHIOBELLA* SPP.. SIAURAŽNYPLIŲ, ŽYMĖTŲJŲ, IR RAINUOTŲJŲ VĖŽIŲ POPULIACIJOJE PORCELIANINĖ, KIAUTO RŪDIJIMO LIGOS BEI KIRMĖLĖS *BRANCHIOBELLA* SP. NEBUVO RASTI. NUSTATYTA KORELIACIJA TARP KIAUTO RŪDIJIMO LIGOS IR VANDENS TELKINIO PH. TAIPOGI NUSTATYTA KORELIACIJA TARP KIAUTO RŪDIJIMO LIGOS IR PLAČIAŽNYPLIŲ VĖŽIŲ POPULIACIJOS DYDŽIO. ATLIKI *PSOROSPERMIUM* SPP. TYRIMAI. ŠIUO PARAZITU UŽKRĖSTOS *A. ASTACUS*, *PACIFASTACUS LENIUSCULUS* IR *ASTACUS LEPTODACTYLUS* VĖŽIŲ POPULIACIJOS. APSIKRĖTIMO LYGIS SIEKĖ 84, 43% IR 48%. SANTYKINIS *PSOROSPERMIUM* HAECKELI PARAZITO GAUSUMAS - 7.5 VNT.. APTIKTAS NAUJAS GRYBELINĖS KILMĖS ORGANIZMAS PLAČIAŽNYPLIŲ VĖŽIŲ POPULIACIJOSE. NUMANOMAS JO TAKSONOMINIS RANGAS - *PHLYCTOCHYTRIUM* (*CHYTRIDIALES*, *CHYTRIDIOMYCETES*) GENTIS. PLAČIAŽNYPLIŲ IR SIAURAŽNYPLIŲ VĖŽIŲ UŽSIKRĖTIMO KIAUTO RŪDIJIMO, PORCELIANINE LIGOMIS, BEI PARAZITU *PSOROSPERMIUM* HAECKELI LYGIS NEPADIDĖJO NUO 1970 M. IR, MATOMAI, NEKELIA PAVOJAUS VĖŽIŲ POPULIACIJOMS. NAUJOS LIGOS IR PARAZITAI, KURIŲ VEKTORIAI ALOCHTONINĖS VĖŽIŲ RŪŠYS, NEAPTIKI.

ANALYSIS OF CRAYFISH DISEASES, PARASITES AND ALOCHTONIC CRAYFISH AS NEW DISEASES AND PARASITES VECTOR IN LITHUANIAN WATERS

ABSTRACT

ASTACUS ASTACUS, *ASTACUS LEPTODACTYLUS*, *PACIFASTACUS LENIUSCULUS* AND *ORCONECTES LIMOSUS* WERE INVESTIGATED FOR DISEASES AND PARASITES IN DIFFERENT LITHUANIAN WATERS. ALOCHTONIC AND AUTOCHTONIC CRAYFISH SPECIES ARE CONTAMINATED WITH BACTERIA, VIRUSES AND FUNGI. *ORCONECTES LIMOSUS* AND *PACIFASTACUS LENIUSCULUS* ARE VECTORS OF CRAYFISH PLAGUE AND *PSOROSPERMIUM* SPP. PARASITE VISUAL DISEASES SUCH AS PORCELAIN, BURN SPOT AND ECTOPARASITES *BRANCHIOBELLA* WERE EXAMINED RIGHT AFTER CRAYFISH WERE CAUGHT TOGETHER WITH OTHER PARAMETER: BODY LENGTH, WEIGHT AND OTHERS. 2 OF THE CRAYFISH *ASTACUS ASTACUS* WERE INFECTED BY PORCELAIN DISEASE, 3.4 BY BURN SPOT DISEASE AND 91 OF THE CRAYFISH HAD *BRANCHIOBELLA* SPP.. DISEASES, MENTIONED ABOVE, WERE NOT OBSERVED IN *ASTACUS LEPTODACTYLUS* AND *PACIFASTACUS LENIUSCULUS* POPULATIONS.. ESTIMATES SHOWED DIRECT STRONG DEPENDANCE BETWEEN BURN SPOT DISEASE AND PH OF WATER POOLS SAME AS ABUNDANCE OF THE CRAYFISH POPULATIONS. *PSOROSPERMIUM* HAECKELI IS FAIRLY WELL WIDESPREAD IN *ASTACUS ASTACUS*, *PACIFASTACUS LENIUSCULUS* AND *ASTACUS LEPTODACTYLUS* POPULATIONS - IT WAS FOUND IN 84, 43% AND 48% OF POPULATIONS SAMPLED. RELATIVE ABUNDANCE OF THE PARASITE - 7.5. UNKNOWN FUNGI SPECIES FOUND IN *ASTACUS ASTACUS* MAY BE ASCRIBABLE TO THE GENUS OF *PHLYCTOCHYTRIUM* (*CHYTRIDIALES*, *CHYTRIDIOMYCETES*) NEED

MORE OBSERVATIONS. INFECTION RATE OF *A. ASTACUS* AND *A. LEPTODACTYLUS* BY PORCELAIN, BURN SPOT DISEASES AND PARASITE *PSOROSPERMIUM HEACKELI* AND *BRANCHIOBELLA* SP. REMAIN THE SAME FROM 1970, AND IT IS NOT POSSIBLE TO AFFIRM ABOUT TREAT OF THIS PARASITE FOR NATURAL POPULATIONS. NEW DISEASES AND PARASITES CONSIDERING TO ALLOCHTHONIC CRAYFISH AS VECTOR HAVE NOT BEEN FOUND.